

УДК 316.334

СОЦІАЛЬНИЙ АСПЕКТ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ЯК АКТУАЛЬНЕ ПИТАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Літвінчук Світлана Борисівна,

*кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри методики професійного навчання,
Миколаївський національний аграрний університет*

Нор Рустам Бахтіярович,

*здобувач вищої освіти спеціальності 204 «Агроінженерія»,
Миколаївський національний аграрний університет*

В сучасному громадянському суспільстві такий термін як «глобальний» звикли сприймати в негативному значенні. А це означає, що людству прийшов час задуматися про наслідки своїх дій і те, як це вплине на майбутнє. Стає очевидно, що безвідповідальні дії людей і надмірний розвиток технологій загрожують існуванню людства.

Однією із цих проблем є екологічна проблема, для вирішення якої не достатньо усвідомлення її причин, а необхідно змінити ціннісні пріоритети і поширення моральних ідеалів на природу, а також змінити життєві орієнтації[1].

Вирішенням екологічної проблеми займаються не лише екологи, а й представники інших наук. Важливою особливістю моралі є усвідомлення не тільки взаємин між людьми, а і ставлення людства до природи й до світу в цілому. Людина повинна відчувати свою єдність з природою і розуміти відповідальність за неї. Людина усвідомлює свою силу і перевагу над природою, а сучасному уявленню про гуманізм не відповідає насильство над беззахисними тваринами.

На сьогоднішній день в світі безліч екологічних проблем, таких як лісові пожежі, забруднення океанів, річок і озер, зубожіння флори й фауни, ерозія ґрунтів і порушення атмосферних процесів. Ці проблеми змушують шукати шляхи їх вирішення людям, пов'язаних із природною сферою діяльності.

Ауреліо Печчеї, італійський економіст, громадський діяч, був упевнений, що соціально-політичний устрій розпорошує сили людей, змушує витратити кошти на озброєння, тоді як розвиток науки і техніки має бути спрямованим на вирішення глобальних екологічних проблем. З іншого боку, соціальна відповідальність виробничої системи у наш час домінує такою мірою, що її не можна порівняти з намаганням отримати прибуток будь-якою ціною.

Варто зазначити, що без прогресу моральної свідомості і без удосконалення людських якостей, в той час, коли розвивається лише наука і техніка, дуже важко говорити про культурний розвиток людства[2]. Особливо актуальним це є сьогодні, коли людині постійно доводиться робити вибір між добром і злом, гуманізмом і жорстокістю, справедливістю й неправдою. Це загрожує тим, що людина втрачає свою людяність і саму себе через захопленість в пошуках вічної молодості, продовження тривалості життя, а тим часом, постійно страждають тварини і відсутні морально-етичні норми.

В останній третині ХХ століття буда створена екологічна етика. Екологічною етикою називається вчення, що у відношенні «людини-природи» визначає моральний статус природи, надає високу оцінку її нематеріальним цінностям. Наука виникла в результаті все більшого негативного впливу людства на природу.

Людина є моральною тоді, коли в неї справді є прагнення захищати будь-яке життя і не мати жодного наміру чинити будь-яку шкоду. Є не зрозумілим знищення природи задля задоволення своїх потреб чи бажань, таких як, наприклад: китайська традиційна медицина, якій необхідна велика кількість рогу носорога та інших частин рідкісних тварин, в той час як ми всі говоримо про розвиток науки і технологій, вони використовують такі дійсно негуманні методи. Чи, наприклад, любителі ексклюзиву, які куштують рідкісні види черепах, дельфінів, мавп тощо, просто для насолоди, або любителів модного взуття з крокодилячої шкіри, а також масштабне вирубування лісів, які не відновлюються й не висаджують нові саджанці.

Цікавим є те, чому саме в наш час виникають ці питання? Чому саме нам необхідно шукати шляхи вирішення цих проблем?

З таких причин як: зростання чисельності і густоти населення; інтенсифікація виробництва; введення в кругообіг речовин, що дуже повільно розкладаються в природному середовищі, а тому забруднюють його; порушення природних процесів як у локальному так і у планетарному масштабах; знищення місць проживання тварин внаслідок освоєння земель; і, насамперед, просто фізичного знищення окремих видів рослин і тварин через їх, так би мовити, «шкідливість», «привабливість» і «доступність».

Можливо, все не так безнадійно, і людство врятує здоровий глузд, який спирається на громадську думку, міцну законодавчу базу, вільний вибір споживачів товарів і послуг. Про можливі жахливі наслідки повинна розуміти і влада, потрібно ввести суворі покарання і жорсткий контроль[3].

Насамперед, ми самі повинні розуміти, що навіть, якщо для нас, в даний час, це не призведе до фатальних наслідків, то що ми залишимо нашим нащадкам? Чи зможуть вони жити на нашій планеті і виправити наші помилки?

Аналізуючи ситуацію впливу людини на довкілля, спонукає до інтенсивного розвитку такої галузі як екологічна етика, яка попереджує нас про небезпечні наслідки руйнування «зовнішньої» природи для «внутрішньої» природи та виховує наше екологічне мислення. Ми повинні розуміти, що екологічна безпека – важлива умова здійснення права людини на життя й здоров'я. Також, особливо пагубним є проникнення новітніх технологій в аграрну галузь. Внаслідок використання різноманітних пестицидів та модифікації культур відбувається деградація верхнього шару землі.

Ці проблеми зачіпають всі сторони життя людей, все це підводить людину до вибору: загинути або змінити своє відношення до природи. Слід зазначити, що всі ці проблеми не є новими, а ще в ХХ столітті досить чітко були визначені сценарії майбутніх екологічних катастроф.

Пошук нових моральних цінностей призводить людину до певної дилеми: сприймати людину як частину природи, або залишити їй особливе місце, що наділить людину особливою цінністю та надасть особливий сенс її існуванню. В такому випадку виникають наступні запитання: чи володіє природа моральною цінністю, правами відношення до живої і неживої природи? Чи вона є лише середовищем необхідним для людського існування?

Як вже неодноразово зазначено, величезний вплив на природу має науковий прогрес, тому необхідно підкреслити, що новітні технології вимагають моральної оцінки ще на етапі її розробки, ще до втілення в практику. І саме тому, слід досить відповідально ставитися до використання технологій, щоб в повній мірі оцінити їх можливі негативні наслідки.

Але є й позитивні зміни, з кожним днем людство розуміє проблему і намагається якимось покращувати ситуацію. Нехай це ще не глобальне вирішення проблеми, але перші кроки вже зроблені, такі як: заміна пластикових пакетів на паперові або на тканинні сумки багаторазового використання; використання та перехід до природних носіїв енергії (сонячні батареї, вітряки) і відмова від атомних станцій і т.д.

Природа таємнича і прекрасна завжди – і в моменти своїх негативних проявів, і в хвилини спокою. Вона притягує, зачаровує, вабить і манить. Її гармонія і дивовижне різноманіття викликають подив, дарують відчуття радості, наповнюють енергією. Тож нам слід навчитися жити в гармонії з природою.

Список використаних джерел:

1. Курепін В. М. Виховання культури безпеки життєдіяльності майбутніх фахівців у закладах вищої освіти / В. М. Курепін, К. М. Горбунова // Педагогічні науки : збірник наукових праць. Глухів : ГНПУ ім. О. Довженка, 2018. - С. 127-135. URL: <http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/6400>.

2. Курепін В. М. Проблеми екологічної свідомості здобувачів вищої освіти закладів вищої освіти аграрного профілю / В. М. Курепін, А. В. Демченко // Осінні наукові читання : матеріали XXIII міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, секція № 10. Педагогічні науки, м. Тернопіль, 27 листопада 2019 р. – Тернопіль : ГО «Наука та освіта без кордонів», 2019. URL: <http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/6415>.

3. Курепін В. М., Курепін Д. В. Державне управління у сфері цивільного захисту та безпеки життєдіяльності в умовах реформування місцевого самоврядування та децентралізації влади. Modern Economics. 2020. № 19(2020). С. 94-100. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V19\(2020\)-16](https://doi.org/10.31521/modecon.V19(2020)-16). URL: <http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/7419>.